

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ

По мірі становлення інноваційного суспільства в Україні вища школа опиняється у все більшій залежності від неминучої і безперервної модернізації як способу свого існування. В основі модернізації сучасної вищої школи лежить парадигма інноваційного розвитку. Вона передбачає такий спосіб організації діяльності вищого навчального закладу, котрий забезпечує досягнення цілей та завдань його інноваційного розвитку. Ключовим елементом цієї парадигми залишаються знання, як і для парадигми традиційної. Головною ж відмінністю є те, що якщо попередній підхід з'ясував спосіб передачі знань, то новий підхід робить акцент на способі виробництва знань [1, с. 51].

Інноваційний розвиток вищої школи – це процес її модернізації за рахунок створення, розповсюдження і засвоєння інновацій. Це циклічний процес, який проходить наступні стадії:

- виявлення потреб у зміні (виявлення проблеми);
- розробка ідеї вирішення проблеми;
- розробка способу вирішення проблеми (нововведення);
- апробація і експертиза нововведення;
- засвоєння нововведення;
- інституалізація нововведення.

Необхідність інноваційного розвитку вищої школи актуалізує проблему професійного становлення викладача, зорієнтованого на інноваційну діяльність. Це обумовлено тим, що розвиток творчого потенціалу викладача вищої школи є ключовою умовою забезпечення його готовності до праці в умовах інноваційних змін.

Професійне становлення викладача вищої школи – це безперервний процес, сутність якого полягає в удосконаленні його соціально-значущих і професійних якостей, у підвищенні рівня його знань, умінь, навичок і професійних компетенцій, необхідних для успішного виконання освітньої діяльності.

У професійному становленні викладача вищої школи можна виділити певні етапи:

1. Формування професійних «намірів» – усвідомлений вибір професії.

2. Професійна підготовка – освоєння системи професійних знань, умінь, навичок, формування соціально-значущих і професійних якостей.

3. Професіоналізація – адаптація до професії, професійне самовизначення, придбання професійного досвіду, розвиток якостей, необхідних для кваліфікованого виконання професійної діяльності.

4. Майстерність – творче, ініціативне виконання професійної діяльності.

Професійне становлення викладача вищої школи багато в чому визначається його вмінням вирішувати професійні завдання на основі моделювання інноваційного освітнього середовища, здійснення інноваційної діяльності, призначення якої – обґрунтоване перевтілення змісту освіти і методів навчання за рахунок створення, розповсюдження і освоєння нових освітніх ідей з метою підвищення ефективності функціонування системи вищої школи.

Розгляд різноманітних підходів до організації професійного становлення викладача вищої школи, зорієнтованого на інноваційну діяльність, дозволяє стверджувати:

- спостерігається зміна вимог до викладача: від педагога-предметника до педагога-дослідника;

- визначними характеристиками професіоналізму викладача стають інноваційний стиль мислення, професійна творчість тощо;

- необхідна перебудова стратегії роботи з викладачем, яка обумовлена соціальною ситуацією, що склалася, практикою сучасної освіти у ВНЗ, зміною ціннісних основ в суспільстві у цілому;

- для підготовки викладача вищої школи до інноваційної діяльності в процесі його професійного становлення необхідно створити умови для формування у нього дослідницької і комунікативної компетенцій, рефлексивних вмінь, мотиваційної готовності до інновацій;

- процес професійного становлення викладача, зорієнтованого на інноваційну діяльність, повинен здійснюватися на основі компетентнісного підходу і бути безперервним, тобто становлення інноваційної практики – це процес, який постійно змінюється;

- професійне становлення викладача вищої школи відбувається за рахунок участі суб'єкта в інноваційній діяльності і спеціально організованих рефлексивно-аналітичних, проектних і освітніх процесах;

- доцільно організовувати супроводження професійного становлення викладача вищої школи на основі вирішення різнорівневих завдань, які притаманні даному виду діяльності (засвоєння знань і вмінь на основі конструювання понять і смислів, вирішення професійних завдань на

основі моделювання інноваційного освітнього середовища, вибудовування своєї траєкторії професійного руху на основі проектування діяльності, індивідуальних освітніх завдань і програми по їх реалізації).

Процес професійного становлення викладача вищої школи, який займається інноваційною діяльністю, включає *змістовний, організаційний і результативний компоненти*.

Змістовний компонент передбачає наповнення даного процесу модульними дидактичними одиницями, які забезпечують збагачення наукових знань і професійно-педагогічних вмінь (здійснювати рефлексію своєї діяльності, постановку освітніх завдань, вибудовувати індивідуальну програму дій з їх реалізації).

Організаційний компонент спрямований на створення інноваційного освітнього середовища, що дозволяє засвоювати його зміст і насичувати його відповідними формами (організаційно-діяльнісними і рефлексивно-аналітичними семінарами) і методами (конструювання, моделювання, проектування та ін.).

Результативний компонент зорієнтований на розробку засобів моніторингу і здійснення моніторингових досліджень підготовки викладача вищої школи до інноваційної діяльності в процесі його професійного становлення.

Необхідно зауважити, що кожний викладач вищої школи має особисті освітні дефіцити, що потребує індивідуального педагогічного і методичного супроводження процесу професійного становлення. Тому професійна освіта викладача вищої школи передбачає індивідуалізацію освітніх цілей і програм, тобто вибір кожним викладачем змісту, форм і методів навчання, способів і послідовності засвоєння даного змісту. Засобом організації даного процесу є індивідуальні освітні програми викладачів, що складаються з освітніх завдань і програми діяльності по їх реалізації, спрямованих на подолання індивідуальних освітніх дефіцитів.

Таким чином, процес професійного становлення викладача вищої школи, зорієнтованого на інноваційну діяльність, передбачає його постійне удосконалення в процесі безперервної професійної освіти, виконання професійної діяльності за рахунок особистої активності.

Література

1. Клімова Г. П. Інноваційний розвиток вищої освіти України: методологічний аспект аналізу / Г. П. Клімова // Актуальні питання інноваційного розвитку. – 2012. – № 3. – С. 50–57.